

11. Про охорону навколишнього природного середовища: Закон України від 25.06.1991 № 1264-ХІІ URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1264-12> (дата звернення: 10.09.2019).

12. Соболев Є.Ю. Формування правової категорії «суб'єкт публічної адміністрації». *Науковий збірник «Актуальні проблеми правознавства»*. 2018. №4. С. 86–93.

REFERENCES:

1. Kontseptsiya Yedynoyi systemy normatyvno-pravovykh aktiv u sferi derzhavnoho zemel'noho kadastru: nakaz Derzhavnoho komitetu Ukrayiny iz zemel'nykh resursiv [*«The concept of a unified system of legal acts in the field of state land cadastre»: order of the State Committee of Ukraine for Land Resources*]. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/877-16> [in Ukrainian].

2. Zemel'nyy kodeks Ukrayiny [*Land Code of Ukraine*]. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2411-17> [in Ukrainian].

3. Pro standartyzatsiyu: Zakon Ukrayiny [*«About standardization»: Law of Ukraine*]. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1315-18> [in Ukrainian].

4. Pro okhoronu zemel': Zakon Ukrayiny [*«About the protection of land»: Law of Ukraine*]. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/962-15> [in Ukrainian].

5. Pro derzhavnyy kontrol' za vykorystanniam ta okhoronoyu zemel': Zakon Ukrayiny [*«On state control over land use and protection»: Law of Ukraine*]. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/963-15> [in Ukrainian].

6. Pro ekolohichnyy audyt: Zakon Ukrayiny [*«About environmental audit»: Law of Ukraine*]. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1862-15> [in Ukrainian].

7. Miroshnichenko, A. (2004). Normuvannya yak zasib pravovoho rehulyuvannya zemel'nykh vidnosyn [Normalization as a means of legal regulation of land relations] (*Candidate's thesis*). Kyiv [in Ukrainian].

8. Saprykin, L. (2011). Zavdyaky zemel'niy reformi sil's'ki hromady otrymayut' dodatkovi zhyvi koshty na rozvytok infrastruktury. *Reklama na selo. Hazeta – Village advertisement. Newspaper*, 49, 22-23 [in Ukrainian].

9. Overkovskaya, T. (2010). Pravovi zasady okhorony zemel' vid zabrudnennya ta psuvannya v Ukrayini: monohrafiya. Vinnytsia [in Ukrainian].

10. Tretyak, A., Druhak, V., & Kolganova, I. (Ed.). (2013). Standartyzatsiya ta normuvannya u zemleustroyi : navch. Posib. Kyiv: "Agroeducation" [in Ukrainian].

11. Pro okhoronu navkolyshn'oho pryrodnoho seredovyschcha: Zakon Ukrayiny [*«About the protection of the environment»: Law of Ukraine*]. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1264-12> [in Ukrainian].

12. Sobol, E. (2018). Formuvannya pravovoyi katehoriyi «sub'yekt publichnoyi administratsiyi». *Naukovyy zbirnyk «Aktual'ni problemy pravoznavstva» – Scientific collection "Actual problems of law"*, 4, 86-93 [in Ukrainian].

Стаття надійшла до редакції 23.09.2019

УДК 342.951

DOI <https://doi.org/10.36550/2522-9230.2019.7.28>

Яценко Ірина Іванівна,

аспірант Харківського науково-дослідного інституту

судових експертиз ім. Засл. проф. М. С. Бокаріуса

email: irina.ivanova7772017@gmail.com

<https://orcid.org/0000-0003-4023-8470>

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА МІЖНАРОДНОГО СПІВРОБІТНИЦТВА В ГАЛУЗІ СУДОВОЇ ЕКСПЕРТИЗИ: АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВИЙ АСПЕКТ

Дослідження присвячено адміністративно-правовим аспектам спрямованим на забезпечення міжнародного співробітництва в галузі судової експертизи. У результаті аналізу нормативних документів і літератури, обґрунтовано актуальність розвитку судово-експертної справи в Україні та розглянута роль міжнародного співробітництва в її розбудові.

Базуючись на ретельному вивченні чинної нормативно-правової бази, що є підґрунтям здійснення судової експертизи в Україні, та спираючись на аналіз змісту законопроектів, які пропонувались для розбудови сфери судової експертизи, в дослідженні освітлені важливі проблеми галузі, а також погляди на шляхи їх вирішення. Увага приділена принципу незалежності судових експертиз та його значенню для забезпечення максимального захисту прав і свобод громадян. Охарактеризовано сутність впливу, який забезпечує поєднання державних та недержавних форм суб'єктів експертної діяльності, на стан якості судово-експертних послуг в Україні.

Зроблено висновок про доцільність розвитку міжнародного співробітництва та висвітлено нормативно-правову основу для розбудови і поглиблення співпраці. А також досліджена структура органів і установ, яка реалізує судово-експертну діяльність в Україні, порівняна їх побудова із подібними організаціями у світовій практиці. Проаналізовано та

класифіковано сукупність міжнародних договорів про співробітництво в судово-експертній діяльності за суб'єктами, якими вони укладалися. Зроблено висновок про можливість міжнародної співпраці на декількох організаційних рівнях.

На основі аналізу змісту міжнародних угод в сфері судової експертизи, виділено основні напрямки співробітництва. А також окреслені форми і методи міжнародної співпраці.

Дослідження завершене висновками про актуальний стан міжнародного співробітництва в галузі судової експертизи. Окрема увага приділена пропозиціям щодо векторів подальшого вдосконалення правового поля судово-експертної діяльності в Україні.

Ключові слова: експертиза, судова експертиза, судовий експерт, судово-експертна діяльність, судово-експертна організація.

Yatsenko I. GENERAL CHARACTERISTICS OF INTERNATIONAL COOPERATION IN THE COURT OF EXAMINATION: ADMINISTRATIVE AND LEGAL ASPECT

The study focuses on the administrative and legal aspects of international co-operation in the field of forensic expertise. As a result of the analysis of normative documents and literature, the urgency of the development of forensic expertise in Ukraine is substantiated and the role of international cooperation in its development is considered.

Based on a thorough study of the current legal framework, which is the basis for the forensic examination in Ukraine, and based on the analysis of the content of bills that were proposed for the development of judicial expertise, the important issues of the industry are covered, as well as the ways of their solution. Attention is paid to the principle of the independence of judicial expertise and its importance to ensure the maximum protection of citizens' rights and freedoms. The essence of the influence, which ensures the combination of state and non-state forms of subjects of expert activity, on the quality of forensic services in Ukraine is characterized.

The conclusion was made about the expediency of the development of international cooperation and the legal basis for the development and deepening of the cooperation. Also, the structure of bodies and institutions that perform forensic activities in Ukraine has been investigated and their construction is compared with similar organizations in the world practice. The set of international agreements on cooperation in forensic expertise is analyzed and classified according to the entities that they concluded. The conclusion is drawn about the possibility of international cooperation at several organizational levels.

On the basis of the analysis of the content of international agreements in the field of judicial expertise, the main directions of cooperation are identified. And also the forms and methods of international cooperation are outlined.

The study is concluded with the findings on the current state of international cooperation in the field of forensic expertise. Particular attention is paid to proposals on vectors for further improvement of the legal field of forensic activity in Ukraine.

Key words: expertise, forensic expertise, forensic expert, forensic activity, forensic organization.

Постановка проблеми. Неухильний рух нашої країни у напрямку євроінтеграції визначає необхідність та актуальність заходів спрямованих на розвинення міжнародного співробітництва. При цьому, в умовах військової агресії, складної криміногенної ситуації та терористичних загроз, зростає необхідність відстоювати права України в міжнародних судах, що в свою чергу підвищує практичне значення вітчизняної та міжнародної судової експертизи. Наприклад, завдяки комплексним міжнародним експертизам по рейсу МН-17, Україна обґрунтувала аргументи в Гаазькому трибуналі для засудження терористів, які розв'язали війну проти нашої держави.

На даний час, експертними установами в Україні проводяться десятки видів експертиз. Що у свою чергу потребує існування понад 80-ти експертних спеціальностей. А Реєстр атестованих судових експертів налічує близько 12 тисяч експертів [1].

Основу чинної нормативно-правової бази, що регламентує судово-експертну діяльність становить Закон України «Про судову експертизу», прийнятий у 1994 році [2]. За час свого існування Закон зазнав низку змін, остання з яких відбулась зовсім недавно, у жовтні 2019 року. Поряд з тим, також був представлений ряд законопроектів, що мали змінити законодавство в цій галузі. Наприклад, проекти Закону України «Про судово-експертну діяльність» 2013 та 2017 років. В пояснювальній записці до останнього наводились такі підстави для прийняття нового Закону про судово-експертну діяльність: по-перше, в країні триває судова реформа, а судова-експертиза є однією із складових судової системи; по-друге, практика проведення судових експертиз, запити тих, для кого проводиться судова експертиза, вийшли за межі чинного законодавства і більше регулюються підзаконними актами, рішеннями судів та поясненнями органів виконавчої влади [3, п.1].

Тож потреби у змінах законодавства назріли і вже відбуваються у той чи іншій формі. Наукова ж новизна цього дослідження полягає у розгляді вектору змін у галузі судової експертизи та їх співвідношенні із міжнародними тенденціями. В свою чергу, розширення практики міжнародного співробітництва в сфері судово-експертної діяльності в умовах сьогодення стає для України не лише актуальним, але й необхідним.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Судово-експертна діяльність, її концептуальні засади, шляхи розвитку та вдосконалення розглядалися багатьма вітчизняними та зарубіжними вченими. Наприклад такими, як: Т.В. Аверьянова, І.А. Алієв, В.Д. Арсеньєв, С.Ф. Бичкова, А.І. Вінберг, О.І. Виноградова, Т.С. Гавриш, В.Г. Гончаренко, О.В. Джафарова, О.М. Єшук, А.А. Ейсма, А.В. Іщенко, В.О. Коновалова, Н.І. Клименко, А.Т. Комзюк, В.С. Кузьмічов, В.М. Куйбіцький, І.В. Лешукова, В.К. Лисиченко, М.А. Макаров, А.Г. Маланюк, Н.Т. Малаховська, П.Г. Назаренко, О.О. Олійник, М.І. Пашковський, І.В. Пирог, Ю.І. Римаренко, О.Р. Россинська, М.В. Салтєвський, М.Я. Сегай, С.О. Шатрава, В.Ю. Шепітька, М.Г. Щербаковський та іншими.

Завдяки напрацюванням перелічених науковців, доведене надзвичайно важливе місце судово-

експертної справи у суспільній практиці, адже утвердження правової держави та громадянського суспільства неможливі без забезпечення правосуддя незалежною, кваліфікованою, об'єктивною судовою експертизою, що максимально захищає права і свободи громадян [4, с.6].

Важлива роль судової експертизи усвідомлюється не лише Україною, але й іншими державами світу, активність яких спрямована на розбудову міжнародного співробітництва у сфері судово-експертної справи. Динамічність розбудови світової співпраці, що відбувається в цій галузі, обумовлює необхідність подальшого ретельного вивчення сучасних напрямків, методів та форм міжнародного співробітництва корисних для нашої держави.

Мета статті – визначити пріоритетні напрямки і форми міжнародного співробітництва в галузі судової експертизи.

Виклад основного матеріалу дослідження. Тривалий час в Україні основна кількість проведення судових експертиз припадала на державні судово-експертні установи. Однак останнє десятиліття розвивається професійна діяльність експертів, що не є працівниками державних експертних установ. Створились приватні компанії, які об'єднали в собі експертів та фахівців з відповідних галузей знань [3, п.1].

Необхідно зазначити, що підпорядкування судового експерта є одним з основних питань для розбудови усієї судово-експертної галузі. Оскільки саме підпорядкування експерта вкрай важливе для забезпечення принципу незалежності, на якому ґрунтується уся зазначена система.

В науці існує декілька підходів до вирішення цього питання. Частина науковців вбачають надійну основу незалежності судової експертизи у повній ліквідації відомчих експертних служб.

Натомість, останніми змінами у чинному Законі України «Про судову експертизу», внесеними до частини першої статті 7, стверджується наступне: «Судово-експертну діяльність здійснюють державні спеціалізовані установи, а також судові експерти, які не є працівниками зазначених установ, та інші фахівці (експерти) з відповідних галузей знань у порядку та на умовах, визначених цим Законом» [1]. Частина друга вказаної статті визначає вичерпний перелік державних спеціалізованих установ, що знаходяться у підпорядкуванні відповідних центральних органів виконавчої влади.

Тож, наразі, до суб'єктів судово-експертної діяльності належать наступні державні спеціалізовані установи:

- експертні служби Міністерства внутрішніх справ України, Міністерства оборони України, Служби безпеки України та Державної прикордонної служби України;

- науково-дослідні установи судових експертиз, судово-медичні та судово-психіатричні установи Міністерства охорони здоров'я України;

- науково-дослідні установи судових експертиз Міністерства юстиції України. У сфері управління останнього судово-експертну діяльність здійснюють науково-дослідні установи судових експертиз, до складу яких входять: Київський НДІСЕ (відділення у містах Вінниця, Тернопіль, Черкаси, Чернігів, Житомир, Хмельницький); Харківський НДІСЕ (відділення у містах Полтава, Суми); Одеський НДІСЕ (відділення у містах Кіровоград, Миколаїв, Херсон); Донецький НДІСЕ (відділення у місті Луганськ); Львівський НДІСЕ (відділення у місті Луцьк); Дніпропетровський НДІСЕ; Науково-дослідний центр судової експертизи з питань інтелектуальної власності [5].

Водночас з цим, у додатку 7 до Положення про експертно-кваліфікаційні комісії та атестацію судових експертів, затвердженого наказом Міністерства юстиції України від 03.03.2015 року № 301/5, визначено Перелік експертних спеціальностей за якими здійснюється судово-експертна діяльність фахівцями, які не є працівниками державних спеціалізованих установ [6]. Прикладом діяльності недержавного судового експерта в Україні може слугувати робота ТОВ «Незалежний інститут судових експертиз».

Таким чином в Україні діє поміркований підхід, що передбачає паралельну діяльність державних та недержавних судових експертів. Такий стан має забезпечувати високу якість проведення державних експертиз шляхом посилення конкуренції з боку альтернативних недержавних аналогів. Водночас, діюча норма закону дозволяє зберегти значний досвід діяльності державних експертних структур, який неварте втрачати.

Правова база судово-експертної діяльності в Україні, окрім вищезазначеного Закону України «Про судову експертизу», складається також із: Конституції України, Кримінального процесуального кодексу України, Кодексу адміністративного судочинства України, Господарського процесуального кодексу України.

Зміст нормативно-правової бази також розкриває ст. 2 Закону України «Про судову експертизу», у якій міститься декілька важливих особливостей. Одна з яких свідчить про те, що судово-експертна діяльність в Україні більше регулюється підзаконними актами та поясненнями органів виконавчої влади. А інша, стосується орієнтації на міжнародну співпрацю, адже за міжнародними договорами (згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України) визнається їх верховенство над законодавством України.

До міжнародних нормативних актів, зокрема, відносяться: 1) багатосторонні міжнародні договори, що регламентують права і свободи людини (Загальна декларація прав людини 1948 року, Конвенція про захист прав людини і основних свобод 1950 року, а також Перший протокол та протоколи № 2, 4, 7, 11 до неї,

Конвенція проти катувань та інших жорстоких нелюдських чи ображаючих гідність видів поводження і покарання 1984 року та ін.); 2) багатосторонні міжнародні договори з питань боротьби зі злочинами міжнародного характеру, які регламентують окремі питання залучення експертів до вирішення поставлених завдань (Конвенція ООН проти транснаціональної організованої злочинності 2000 року з Протоколами до неї); 3) багатосторонні міжнародні договори з питань міжнародної правової допомоги та інших форм міжнародного співробітництва у кримінальному провадженні, які визначають проведення судової експертизи у порядку міжнародної правової допомоги, залучення експертів до суду іноземної держави, проведення допиту експерта за допомогою відео- та телефонної конференції (Європейська конвенція про взаємну правову допомогу у кримінальних справах 1959 року з Другим додатковим протоколом 2001 року до неї); 4) двосторонні міжнародні договори з питань міжнародної правової допомоги та інших форм міжнародного співробітництва у кримінальному провадженні (регламентують проведення експертиз, допит експертів у кримінальному провадженні у порядку міжнародної правової допомоги) [7, с. 262-263].

Найважливішим для теми дослідження є розділ IV Закону України «Про судову експертизу». Всі статті якого (22; 23; 24) присвячені міжнародному співробітництву. У Законі закріплена можливість залучення міжнародних експертів до здійснення судових експертиз в Україні. А також, дозволено проведення судової експертизи за дорученням відповідного органу чи особи іншої держави. Окрім того в Законі передбачено міжнародне наукове співробітництво. Необхідно відмітити, що у згаданих вище законопроектах 2013 та 2017 років норми щодо міжнародного співробітництва фактично залишались незмінними.

Вивчаючи питання міжнародної співпраці, необхідно розглянути структуру органів судової експертизи у світі. Тож, у багатьох країнах Європи експертні установи діють спільно з поліцейськими організаціями, під юрисдикцією міністерств внутрішніх справ, оборони або юстиції. Наприклад, так відбувається у Великобританії, Франції, Португалії, Нідерландах, Іспанії та Польщі. А ось у Словаччині і Туреччині біомедичні дослідження здійснюються у судових лабораторіях, що входять до складу університетів. Натомість у Латвії працюють, як державні, так і приватні експерти. Хоча при цьому приватні експерти і обмежені у праві проводити більшість криміналістичних, судово-медичних та судово-психіатричних експертиз (доречі, така саме ситуація спостерігається і в Україні, наприклад, у відношенні судово-медичної експертизи).

Серед міжнародних угод з іншими державами в галузі судової експертизи можна перерахувати наступні: Договір від 04.11.1996 року про співробітництво між Міністерством юстиції України та Міністерством юстиції Грузії в галузі судової експертизи [8]; Угода від 24.03.1997 року про співробітництво між Міністерством юстиції України та Міністерством юстиції Азербайджанської Республіки в галузі судової експертизи [9]; Угода від 12.10.2000 року про співробітництво між Міністерством юстиції України та Міністерством юстиції Республіки Узбекистан в галузі судової експертизи [10]; Угода від 23.01.2009 року між Міністерством юстиції України та Міністерством юстиції Республіки Білорусь про співробітництво в галузі судової експертизи [11].

Зміст усіх цих угод скоріше типовий. Він визначає та закріплює основні напрямки міжнародної співпраці. А саме: обмін інформацією щодо науково-дослідних розробок, нових учбових, методичних та довідкових видань з теоретичних та методичних питань, пов'язаних з проведенням судових експертиз; надання взаємної допомоги з питань наукової та експертної діяльності; рецензування експертних висновків за згодою керівників експертних установ Сторін; підготовка кадрів та підвищення кваліфікації шляхом навчання, проведення стажувань спеціалістів експертних установ; проведення спільних семінарів, курсів з освоєння нових методів експертного дослідження.

Окрім того, в угодах закріплені основні форми співробітництва: обмін науковою інформацією, координація наукових досліджень, спільне навчання фахівців та обмін стажистами, взаємне рецензування наукових робіт та експертних висновків.

Також угоди визначають конкретних суб'єктів, які уповноважені міністерствами юстиції обох країн здійснювати науково-практичні зв'язки, питання фінансування витрат (у порядку взаємодопомоги) і використання робочої мови (прийнятною для обох сторін).

Договори і угоди заключає не лише Міністерство юстиції України. Але й окремі судово-експертні установи. Наприклад: Договір КНДІСЕ про співробітництво з Центром судових експертиз Міністерства юстиції республіки Казахстан та його регіональними установами; Договір ХНДІСЕ про співробітництво з Центром судових експертиз Головного управління поліції Чорногорії, тощо.

Окремо необхідно відзначити існування міжнародних судово експертних організацій. Прикладом може слугувати «Мережа судово-експертних установ в Європі» (ENFSI). Її стратегія та завдання спрямовані на розробку методичних рекомендацій, координування науково-дослідних робіт по виконанню експертиз, забезпечення потреби країн-членів ЄС в галузі судової експертизи у новітніх досягненнях науки і техніки, організацію оперативного керівництва науковими дослідженнями і подальшим вдосконаленням судової експертизи в Європі. На даний час до мережі входить 71 організація в тому числі й з України. А саме: Державний науково-дослідний центр судової експертизи МВС України; КНДІСЕ; ХНДІСЕ.

Розглядаючи досвід міжнародного співробітництва з ENFSI на прикладі Київського науково-дослідного інституту судових експертиз (КНДІСЕ) Співпраця яких розпочалась з 2017 року, слід відзначити

коло задач, які вирішуються під час міжнародної взаємодії. А саме: 1) розвиток науково-методичного забезпечення системи експертних установ Міністерства юстиції України на сучасному науково-технічному рівні; 2) опанування закордонного досвіду та впровадження в українську експертну практику сучасних досягнень світової науки, а також інструментальних засобів і методів роботи в галузі судової експертизи; 3) гармонізація законодавства в судово-експертній сфері; 4) підтримка авторитетності української судової експертизи на міжнародній арені [12].

Висновки. Підводячи підсумок аналізу зібраних даних, можна відзначити наступне.

Законодавче регулювання галузі судової експертизи в Україні досі перебуває у процесі розвитку. Окрім того, з питань судових експертиз накопичена велика кількість підзаконних актів та пояснень органів виконавчої влади, якими здебільшого і регулюється судово-експертна діяльність.

Окрім державних судових експертів та державних експертних установ в Україні також діють недержавні експерти. Таке положення сприяє конкуренції в сфері проведення експертиз та забезпечує необхідний рівень незалежності експертизи.

Орієнтація на розвиток міжнародного співробітництва у галузі судових експертиз закріплена в Україні на законодавчому рівні.

Розвиток міжнародної співпраці відбувається на декількох рівнях:

– з державними експертними органами інших країн на рівні Міністерства (наприклад, юстиції) України;

– з експертними органами інших країн на рівні окремих експертних установ України;

– з міжнародними експертними організаціями на рівні окремих експертних установ України.

На основі аналізу документів, що регламентують міжнародну співпрацю у галузі судової експертизи можна виділити такі основні напрямки співробітництва: напрямок наукової роботи з основних проблем судової експертизи, удосконалення існуючих та створення нових методів та методик судової експертизи, їх стандартизація та валідація, обмін досвідом експертної практики та підготовка кадрів.

До основних форм та методів здійснення міжнародного співробітництва в галузі судової експертизи можна віднести: обмін науковою інформацією, координацію наукових досліджень, спільне навчання фахівців та обмін у рамках навчання, взаємне рецензування наукових робіт та експертних висновків. Як окрему форму міжнародної співпраці можна виділити проектну співпрацю по грантам, притаманну міжнародним організаціям.

У перспективі, правове поле функціонування інституту судової експертизи в Україні буде трансформуватись. Доцільним напрямком для його змін є формування правового підґрунтя для прискорення інтеграції міжнародного досвіду судово експертної роботи в діяльність вітчизняних експертів, впровадження новітніх розробок, участь України в програмах розвитку галузі судової експертизи на світовому рівні у тому числі на етапі планування концепції та стратегії розбудови галузі.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ:

1. Веб-портал Міністерства юстиції України «Реєстр атестованих судових експертів». URL: <http://rase.minjust.gov.ua/page/797> (дата звернення: 01.11.2019).
2. Про судову експертизу: Закон України від 25.02.1994 р. № 4038-ХІІ. Дата оновлення: 17.10.2019. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4038-12> (дата звернення: 01.11.2019).
3. Пояснювальна записка до проекту Закону України «Про судово-експертну діяльність в Україні» від 30.03.2017 р. № 6264. URL: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/GH4U000A.html (дата звернення: 01.11.2019).
4. Олійник О.О., Галуцько В.В., Єщук О.М. Адміністративно-правове регулювання судово-експертної діяльності. Херсон: Грінь Д.С., 2015. 224 с. URL: <http://sipl.com.ua/wp-content/uploads/2015/07/Адміністративно-правове-регулювання-судово-експертної-діяльності.pdf> (дата звернення: 01.11.2019).
5. Веб-портал Міністерства юстиції України «Суб'єкти судово-експертної діяльності, їх статус та повноваження». URL: https://minjust.gov.ua/m/str_46804 (дата звернення: 01.11.2019).
6. Про затвердження Положення про експертно-кваліфікаційні комісії та атестацію судових експертів: Наказ Міністерства юстиції України від 03.03.2015 р. № 301/5. Дата оновлення: 08.02.2019. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0249-15> (дата звернення: 01.11.2019).
7. Лопата О.А. Міжнародне співробітництво експертної служби МВС України. *Міжнародний юридичний вісник: актуальні проблеми сучасності (теорія та практика)*. 2017. № 2-3 (6-7) 2017. С.259–264 URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/muvnudp_2017_2-3_51 (дата звернення: 01.11.2019).
8. Договір про співробітництво між Міністерством юстиції України та Міністерством юстиції Грузії в галузі судової експертизи від 04.11.1996 р. ідентифікатор № 268_037. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/268_037 (дата звернення: 01.11.2019).
9. Угода про співробітництво між Міністерством юстиції України та Міністерством юстиції Азербайджанської Республіки в галузі судової експертизи від 24.03.1997 р. ідентифікатор № 031_019. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/ru/031_019 (дата звернення: 01.11.2019).

10. Угода між Міністерством юстиції України та Міністерством юстиції Республіки Узбекистан про співробітництво в галузі судової експертизи від 12.10.2000 р. ідентифікатор № 860_032. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/860_032 (дата звернення: 01.11.2019).

11. Угода між Міністерством юстиції України та Міністерством юстиції Республіки Білорусь про співробітництво в галузі судової експертизи від 23.01.2009 р. ідентифікатор № 112_140. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/112_140 (дата звернення: 01.11.2019).

12. Міжнародне співробітництво Київського науково-дослідного інституту судових експертиз. URL: <https://kndise.gov.ua/news/news-view/c-22> (дата звернення: 01.11.2019).

REFERENCES:

1. Veb-portal Ministerstva yustytisiy Ukrainy «Reyestr atestovanykh sudovykh ekspertiv». [*Web-portal of the Ministry of Justice of Ukraine "Register of Certified Forensic Experts"*]. Retrieved from <http://rase.minjust.gov.ua/page/797> [in Ukrainian].

2. Pro sudovu ekspertyzu : Zakon Ukrainy vid 25.02.1994 r. № 4038. [*«On forensic examination» Law of Ukraine of 25.02.1994, No. 4038*]. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4038-12> [in Ukrainian].

3. Poyasnyval'na zapyska do proektu Zakonu Ukrainy «Pro sudovo-ekspertnu diyal'nist' v Ukraini» vid 30.03.2017 r. № 6264. [*Explanatory Note to the Draft Law of Ukraine "On Forensic Expertise in Ukraine" of March 30, 2017 No. 6264*]. Retrieved from http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/GH4U000A.html [in Ukrainian].

4. Oliynyk, O., Galunko, V., & Yeshchuk, O. (2015). Administratyvno-pravove rehulyuvannya sudovo-ekspertnoyi diyal'nosti. Kherson: Grin, D. Retrieved from <http://sipl.com.ua/wp-content/uploads/2015/07/Адміністративно-правове-регулювання-судово-експертної-діяльності.pdf> [in Ukrainian].

5. Veb-portal Ministerstva yustytisiy Ukrainy «Sub'yekty sudovo-ekspertnoyi diyal'nosti, yikh status ta povnovazhennya». [*The web-portal of the Ministry of Justice of Ukraine "Subjects of forensic activity, their status and powers"*]. Retrieved from https://minjust.gov.ua/m/str_46804 [in Ukrainian].

6. Pro zatverdzhennya Polozhennya pro ekspertno-kvalifikatsiyni komisiyi ta atestatsiyu sudovykh ekspertiv : Nakaz Ministerstva yustytisiy Ukrainy vid 03.03.2015 r. № 301/5. [*«On approval of the Regulations on expert-qualification commissions and certification of judicial experts» Order of the Ministry of Justice of Ukraine dated 03.03.2015 № 301/5*]. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0249-15> [in Ukrainian].

7. Lopata, O. (2017). Mizhnarodne spivrobitnytstvo ekspertnoyi sluzhby MVS Ukrainy. *Mizhnarodnyy yurydychnyy visnyk: aktual'ni problemy suchasnosti (teoriya ta praktyka) – International Legal Bulletin: Current Issues in Theory (Theory and Practice)*, 2-3(6-7), 259-264 [in Ukrainian].

8. Dohovir pro spivrobitnytstvo mizh Ministerstvom yustytisiy Ukrainy ta Ministerstvom yustytisiy Hruziyi v haluzi sudovoyi ekspertyzy vid 04.11.1996 r. identyfikator № 268_037. [*Agreement on cooperation between the Ministry of Justice of Ukraine and the Ministry of Justice of Georgia in the field of judicial examination of 04.11.1996, ID No. 268_037*]. Retrieved from https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/268_037 [in Ukrainian].

9. Uhoda pro spivrobitnytstvo mizh Ministerstvom yustytisiy Ukrainy ta Ministerstvom yustytisiy Azerbaydzhans'koyi Respubliki v haluzi sudovoyi ekspertyzy vid 24.03.1997 r. identyfikator № 031_019. [*Agreement on cooperation between the Ministry of Justice of Ukraine and the Ministry of Justice of the Republic of Azerbaijan in the field of judicial examination dated 24.03.1997, ID No. 031_019*]. Retrieved from https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/ru/031_019 [in Ukrainian].

10. Uhoda mizh Ministerstvom yustytisiy Ukrainy ta Ministerstvom yustytisiy Respubliki Uzbekystan pro spivrobitnytstvo v haluzi sudovoyi ekspertyzy vid 12.10.2000 r. identyfikator № 860_032. [*Agreement between the Ministry of Justice of Ukraine and the Ministry of Justice of the Republic of Uzbekistan on cooperation in the field of judicial examination as of October 12, 2000 ID number 860_032*]. Retrieved from https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/860_032 [in Ukrainian].

11. Uhoda mizh Ministerstvom yustytisiy Ukrainy ta Ministerstvom yustytisiy Respubliki Bilorus' pro spivrobitnytstvo v haluzi sudovoyi ekspertyzy vid 23.01.2009 r. identyfikator № 112_140. [*Agreement between the Ministry of Justice of Ukraine and the Ministry of Justice of the Republic of Belarus on cooperation in the field of judicial examination as of January 23, 2009, ID No. 112_140*]. Retrieved from https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/112_140 [in Ukrainian].

12. Mizhnarodne spivrobitnytstvo Kyivivs'koho naukovo-doslidnoho instytutu sudovykh ekspertyz. [*International cooperation of the Kiev Forensic Research Institute*]. Retrieved from <https://kndise.gov.ua/news/news-view/c-22> [in Ukrainian].

Стаття надійшла до редакції: 04.11.2019